

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KURAMININ ANONİM ORTAKLIKLAR HUKUKUNA ETKİSİ

Türkiye Bankalar Birliği- 15.12.2022

Prof. Dr. Sıtkı Anlam Altay
Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

TBB Ticaret Hukuku'nda Sürdürülebilirlik Sıtkı Anlam Altay- Galatasaray Ü. 221215

PERSPEKTİF (1)

- Kurumsal sosyal sorumluluğun ve çevresel sosyal sorumluluğun Ortaklıklar Hukuku'na kazandırdığı «yeni» çehre.
- Ortaklıklar Hukuku'nda
 - Ortaklık düzeni
 - Organların örgütlenmesi ve işleyişi
 - Süreçler (raporlama)

Nasıl etkilendi? Nasıl etkilenecek?

PERSPEKTİF (2)

- Kurumsal sosyal sorumluluğun ve çevresel sosyal sorumluluğun Ortaklıklar Hukuku'na kazandırdığı «yeni» çehre.
- Ortaklıklar Hukuku'nda
 - Ortaklık düzeni
 - Organların örgütlenmesi ve işleyişi
 - Süreçler (raporlama)

Nasıl etkilendi? Nasıl etkilenecek?

PERSPEKTİF (3)

- Yaşayan Ticaret Hukuku nasıl etkilenecek? (Prof. Dr. Ömer Teoman)
- Şirketle
 - Payscaleinin
 - Yöneticinin
 - Çalışanın
 - Alacaklının
 - Tedarikçinin
 - Dağıtım kanallarının**ilişkileri nasıl biçimlenecek?**

Gelişim Süreci- Kilometre Taşları (1)

Kaynak : KGK Raporu (16.06.2022)

-
- 1972 Roma Kulübü: Büyümenin Sınırları Raporu
 - 1987 BM Öncülüğünde Ortak Geleceğimiz (Brundtland) Raporu
 - 1992 BM Çevre Kalkınma Zirvesi (Rio)
 - 1997 GRI'in kurulması (Global Reporting Initiative, Küresel Raporlama Girişimi)
 - 2000 BM Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC)

Gelişim Süreci- Kilometre Taşları (2)

Kaynak : KGK Raporu (16.06.2022)

- 2010 Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi kuruldu.
- 2011 Sürdürülebilirlik Muhasebe Standartları Kurulu (SASB)nin kurulması
- 2015 BM üyesi Ülkelerince 2030 yılında ulaşılması planlanan **17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi (SDG)** belirlendi
- 2017 Paris İklim Anlaşması imzalandı.
- 2017 TCFD Tavsiyeleri
- **2019 AB Yeşil Mutabakatı**

Gelişim Süreci- Kilometre Taşları (3)

Kaynak : KGK Raporu (16.06.2022)

- 2021 Değer Raporlama Vakfı (SASB ve IIRC'nin birleştirilmesi)
- 2021 AB Taslak Kurumsal Sürdürülebilirlik Yönergesi'nin Yayınlanması
- 2021 BM İklim Değişikliği Konferansı
- 2021 ISSB'nin Kurulması (International Sustainability Standards Board)
- 2021 Duyuru: İklim Açıklama Standartları Kurulu'nun ve Değer Raporlama Vakfı'nın birleşeceği
- 2022 ISSB iki standartı kamuoyunun görüşüne açtı. (31.03.2022)

Gelişim Süreci- Kilometre Taşları (4)

- **ISSB'nin 31.03.2022'de görüşe açtığı iki standart taslağı:**
 - İklimle İlişkili Olarak Kamunun Aydınlatılması Climate-related Disclosures
 - Sürdürülebilirlikle İlgili Finansal Bilgilere İlişkin Olarak Kamunun Aydınlatılması

Gelişim Süreci- Kilometre Taşları (5)

- **Avrupa Birliği**

- NFRD Finansal Olmayan Raporlamaya Dair Yönerge 2014/95/AB
- CSRD Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlaması Yönerge Taslağı (21.04.2021)
- Sürdürülebilirlik Standartları Taslağı
- Avrupa Yeşil Mutabakatı

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN ŞİRKET İÇİNDE TESİS EDİLMESİ VE YÖNETİLMESİ

«SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SÜRDÜRÜLMESİ»

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi- Kurallar/İlkeler (1) : TTK Zeminini

- 6102 sayılı TTK ve sürdürülebilirlik idesi : TTK Gerekçesi
 - *«2005 yılının Ekim ayında AB ile tam üyelik müzakerelerine başlama hazırlığı içinde bulunan Türkiye, uluslararası piyasaların bir parçası, Türk işletmeleri de bu piyasaların rekabet gücünü haiz, etkin ve güvenilir aktörleri olmak zorundadırlar. Bunun için başta gelen şart, işletmelerimizin Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (IFRS) göre düzenlenmiş ve uluslararası denetim standartları (IAAS) uyarınca denetlenmiş finansal tabloları ile iddialarını ortaya koyabilmeleridir. Sözü edilen standartlar, Türkiye'ye uluslararası itibar sağlayabileceği gibi, gücümüzü karşılaştırabilir ölçüklere göre hesaplamamıza, buna göre stratejik derinlik taşıyan ve sürdürülebilir politikaları belirlememize de olanak verecektir»*

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (2)

VII- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun yetkisi

MADDE 88-

- (6) (Ek : 7408 - 2.6.2022 / m.9) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, belirlediği işletmeler ve kuruluşlar için uygulamada birliği ve sürdürülebilirliğe ilişkin raporlamaların uluslararası alanda geçerliliğini sağlamak amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu olacak şekilde Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını belirlemeye ve yayımlamaya yetkilidir. Belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kanunla kurulan kurum ve kurullar, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarına uygun olmak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlarla ilgili olarak ayrıntıya ilişkin düzenlemeler yapabilir.

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (3) **TSRS**

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları hakkında KGK'nın 16.06.2022 tarihli Duyurusu- ANA ÇİZGİLER

- İşletmenin değerinin belirlenmesinde çevre, sosyal ve yönetim konularının önem kazanması
- Gönüllü sürdürülebilirlik raporlaması yapan şirketlerin artması
- UFRS Vakfı'nın Uluslararası Sürdürülebilirlik Kurulu'nun kurulduğunu açıklaması.
- Amaç: Sürdürülebilirlik konusunda işletmenin içinde bulunduğu **RİSKLERİN** ve sahip olduğu **FIRSATLARIN** açıklanması

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (4) **TSRS**

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları hakkında KGK'nın 16.06.2022 tarihli Duyurusu- ANA ÇİZGİLER

- **HEDEF: Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı'nın yayınlanması**
- **HEDEF: Sürdürülebilirlik raporlamasının güvenilirliğinin sağlanması için Güvence Denetim Standartları ve bununla ilgili rehberin yayınlanması.**
- **HEDEF: Güvence denetimi yapacak kuruluşlara ilişkin yetkinlik standartlarının gelişimi**
- **HEDEF: Denetimin gözetimi**
- **Dijital raporlama**
- **Sivil toplum örgütleriyle daha yoğun işbirliği**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (5) **TSRS**

Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları hakkında KGK'nın 16.06.2022 tarihli Duyurusu-İDEALLER

- Küresel rekabet güçlerinin korunması ve artırılması,
 - Yerli ve yabancı finansmana erişim kolaylığı sağlanması,
 - Marka değerlerinin artırılması
 - Paydaş beklentilerinin karşılanması
- konularına katkı sağlanması.

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (6) **SPK**

- SPK Perspektifi
 - Kurumsal Yönetim Tebliği'nde sürdürülebilirliğin benimsenmesi
 - SPK Sürdürülebilirlik İlkeleri
- KYT:
 - M. 1/5 : İkinci fıkrada sayılan ortaklıklar dışındaki ortaklıklar sürdürülebilirlik ilkelerine tabi olup, bu ortaklıkların kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlamalarında, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum çerçevesi kapsamındaki açıklamalara yer verilir.

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (7) SPK

- KYT:

Kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporları

MADDE 8 - (1) (**Değişik - R.G.: 2.10.2020 - 31262 / m.2**) Yıllık faaliyet raporlarında; bu Tebliğ ekinde yer alan kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığına, uygulanmıyor ise buna ilişkin gerekçeli açıklamaya, bu ilkelere tam olarak uymama dolayısıyla meydana gelen çıkar çatışmalarına ve gelecekte ortaklığın yönetim uygulamalarında söz konusu ilkeler çerçevesinde bir değişiklik yapma planının olup olmadığına ilişkin açıklamalara yer verilir. **Yıllık faaliyet raporlarında ayrıca, sürdürülebilirlik ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığına, uygulanmıyor ise buna ilişkin gerekçeli açıklamaya, bu ilkelere tam olarak uymama dolayısıyla çevresel ve sosyal risk yönetiminde meydana gelen etkilere ilişkin olarak açıklamaya yer verilir.** Söz konusu açıklamalarda dönem içerisinde önemli bir değişiklik olması durumunda, ilgili değişikliğe ara dönem faaliyet raporlarında yer verilir.

(2) Kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarının içeriğine ve yayımlanmasına ilişkin esaslar Kurul tarafından belirlenir ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarının formatı Kurulca ilan edilir.

(3) (**Ek - R.G.: 2.10.2020 - 31262 / m.2**) Kurul tarafından ilan edilen sürdürülebilirlik ilkelerinin uygulanması gönüllülük esasına dayalıdır. **Sürdürülebilirlik ilkeleri uyum çerçevesinin içeriğine ve yayımlanmasına ilişkin esaslar Kurul tarafından belirlenir ve Kurulca ilan edilir.**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (8) **SPK**

SPK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYUM ÇERÇEVESİ

- **A. Genel İlkeler**
- **B. Çevresel İlkeler**
- **C. Sosyal İlkeler**
- **D. Kurumsal Yönetim İlkeleri**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (9) **SPK**

SPK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYUM ÇERÇEVESİ

- **A. Genel İlkeler**

Strateji/Politika Hedefler/ Uygulama-İzleme /Raporlama/Doğrulama

- **B Çevresel İlkeler**

En üst düzey sorumlu!!! Ortaklık değer zinciri- Çevresel politikalar

- .

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Kurallar/İlkeler (10) **SPK**

SPK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYUM ÇERÇEVESİ

- **C. Sosyal İlkeler**

İnsan hakları/ çalışan hakları/ işe alımlar / duyarlı kesimlere yönelik önlemler/ ayrımcılık/çocuk işçi/ insana yapılan yatırım/ iş sağlığı ve güvenliği politikaları/ kişisel veriler/ etik politikası/toplumsal yatırım/bilgilendirme ve eğitimler

Paydaşlar Uluslararası Standartlar ve İnisiyatifler

Paydaş kavramı/ uluslararası raporlama standartları/benimsediği uluslararası kuruluşlar ve ilkeler

En üst düzey sorumlu!!! **Ortaklık değer zinciri-** Çevresel politikalar

- **D. Kurumsal Yönetim İlkeleri**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni(1)

- Sürdürülebilirliğin sağlanması, ortaklık düzeninde üç cepheyi ilgilendirir:
 - Yönetim cephesi (yönetim kurulu ve yöneticiler)
 - Denetim cephesi (bağımsız denetim, iç denetim, özel amaçlı denetim)
 - Payscaleleri cephesi
- Her üç cephenin dinamikleri farklıdır:
 - Yönetim cephesi: Mesleki dinamikler + mülkiyet/kontrol çatışmaları
 - Denetim Cephesi: Teknik uzmanlık, bağımsızlık, tarafsızlık
 - Payscaleleri Cephesi: Menfaatler, sadakat borcu?

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (2)

- Sürdürülebilirliğin sağlanması, bu üç cephenin özündeki menfaat çatışmalarının olabildiğince birbiriyle telif edilmesine bağlıdır.
- Savlar
 - Yönetim öncü olmalıdır.
 - Payscalelerinin menfaatleri gözardı edilmemeli, pay sahipleri uzun vadeli kazanımlara ikna edilmelidir.
 - Bağımsız denetim ve iç denetim, etkin bir şekilde iletişim içinde olmalı, (denetim standartlarının elverdiği ölçüde) işbirliği yapmalı; yol gösterici olmalıdır.
 - Sürdürülebilirlik ile şirket operasyonları arasındaki dengenin tanımlanması, anlamlandırılması, geliştirilmesi

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (3)

ANONİM ORTAKLIĞIN YÖNETİMİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Politikalar
- Araçlar
- Süreçler

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (4A)

Yönetimde sürdürülebilirlik- Politikalar

- **Sürdürülebilirlik: Paradigma Değişikliği**
- **Şirketin Yeni Bir Temel Zorunlu Politikası : (TTK.m. 375)**
- **Şirketin tüm katmanlarına nüfuz etmesi gereken bir politika.**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (4B)

2. Devredilemez görev ve yetkiler

MADDE 375- (1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

- a) **Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.**
- b) **Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.**
- c) **Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.**
- d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.
- e) **Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.**
- f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (5)

Yönetimde sürdürülebilirlik- Politikalar

- **Sürdürülebilirlik: Paradigma Değişikliği**
- **Şirketin Yeni Bir Temel /Zorunlu Politikası : (TTK.m. 375)**
- **Şirketin tüm katmanlarına nüfuz etmesi gereken bir politika.**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (6)

Yönetimde sürdürülebilirlik- Politikalar

- **Politikaların (ve Başarımın !) Şirket İçinde Açıklanması**
- **Politikaların Benimsenmesine İlişkin Mekanizmaların**
 - **Oluşturulması**
 - **İşletilmesi**
 - **Gözetimi**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (7)

Yönetimde sürdürülebilirlik- Politikalar

- **Politikaların (ve Başarımın !) Şirket İçinde Açıklanması**
- **Politikaların Benimsenmesine İlişkin Mekanizmaların**
 - **Oluşturulması**
 - **İşletilmesi**
 - **Gözetimi**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (8)

Yönetimde sürdürülebilirlik- Araçlar

- **Anasözleşme/ Paysahipleri Sözleşmesi**
- **İç Yönerge (Yönetim Yetkilerinin Devrine İlişkin İç Yönerge)**
- **Sürdürülebilirliğe İlişkin İç Yönerge ve Kılavuz**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (9)

3. Yönetimin devri

MADDE 367- (1) Yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Bu iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir.

(2) Yönetim, devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir.

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (10)

- Sürdürülebilirlikle ilgili yetki ve görevler : **DEVREDİLEMEZ NİTELİKTEDİR.**
- **CSO'luk koltuğunun ihdas edilmesi**
- **Yetki devri mümkün değil, ancak işbölümü mümkün.**
- **İç kontrole, sürdürülebilirlik kültürünün yerleştirilmesi.**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (11)

- **CSO**
 - Yetki devri?
 - Lüks?
 - Yerine: İç Denetim?
- **Sürdürülebilirlik için lider şart!**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (12)

- **CSO**
 - **KSS+ ÇSS dönüşümü liderliği**
 - **Şirketin çeşitli stratejik alanlarının, sürdürülebilirlik paydasında birleştirilmesi**
 - **İcrai yetkiler**
 - **Gözetim yetkileri**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (12)

Denetimde Sürdürülebilirlik

- **Bağımsız denetimde sürdürülebilirlik bir yer tutabilir mi? ENTEGRE RAPORLAMA**
- **Bağımsız denetimin Finansal Tabloları Konu Edinmesi, Finansal Tabloların Sunduğu Perspektifin Yetkinleştirilmesi/Yetersizliği**
- **Bağımsız denetimle sürdürülebilirlik raporunun entegre raporlama anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesi**

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (13)

Paysahipleri Cephesinde Sürdürülebilirlik

- Paysahibinin menfaatinde dönüşüm: Kurumsal sosyal sorumluluk, çevresel sosyal sorumluluk esasının zorunlu hale gelmesi
- Aksi halde: Finansman kaynakları daralan, operasyonlarını sürdüremeyen, değer zinciri yaratamayan bir şirket
- Paysahibinin sadakat borcu?????

Sürdürülebilirliğin Şirket İçin Tesis Edilmesi ve Yönetilmesi Ortaklık Düzeni (14)

Paysahipleri Cephesinde Sürdürülebilirlik

- Hakim paysahibine/çoğunluk paysahibine düşen «kaçınma yükümlülükleri»
- CSG+ESG'nin işletmenin değerine katkısı.
- Kısa vadeli beklentilerden- uzun vadeli beklentilere geçiş.
- Paysahiplerinin kendi tutumlarını menfaat sahipleriyle paylaşması?

Sürdürülebilirliğin Yaşayan Hukuka Etkileri (1)

- Menfaat çatışmalarında daha uzun vadeli bir bakış
- Tüm menfaat sahipleri içine uluslararası toplumun ve evrenin dahil edilmesi
- Yatırım ve finansman kavramlarının dönüşümü
- Kâr beklentisinde daha uzun erimli yaklaşımlar.

Sürdürülebilirliğin Yaşayan Hukuka Etkileri (2)

- Yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin başarımında yeni ölçütler
- İbraya ve sorumluluğa yönelik etkiler
- Genel kurul kararlarının iptaline yönelik yaklaşımlar
- Hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin yeni etki alanı

SABRİNİZ İÇİN ÇOK
TEŞEKKÜR EDERİM.